

Europa schrijft

In een reeks artikelen bespreekt Harmen Hettinga telkens één methode uit een Europees land. Al bladerend door de schrijfschriften worden opvallende zaken en wellicht overeenkomsten met Nederlandse methoden gevonden. Deze artikelen zijn niet bedoeld als zijnde een diepgaande studie, al worden wel de richtlijnen gevolgd die bij het beoordelen van een Nederlandse methode worden toegepast. Het is niet de bedoeling een algemeen oordeel uit te spreken, al is de neiging tot het geven van een eigen mening vaak aanwezig. Niet zijn alle materialen die bij de methode zijn uitgegeven voorhanden. Ook de taal kan een probleem zijn. Maar het gaat hier om een kennismaking die onze blik kan verruimen. Aanvullingen en commentaren zijn welkom.

3. Hongarije

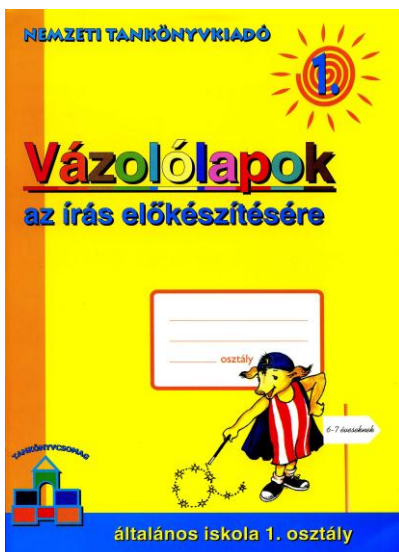
In Hongarije zijn meerdere schrijfmethode voor "az általános iskola" (de basisschool) in omloop, zoals de lees-schrijfmethode "Lexi Betűországban" met bijbehorend werkschrift "Lexi Iróka" van Katalin Csabay. Ook is er een scheurblok met oefeningen voor het voorbereidend schrijfonderwijs met als titel "Vázolólapok az írás előkészítésére". Bekend is ook het oefenschrift van Katalin Hargitai "Írásgyakorló".

Zo ook de schrijfmethode "Játékhaz Betűtanítás – írásfüzet" van Ildikó Meixner. Opvallend is dat alle genoemde schrijfmethode een en hetzelfde alfabet gebruiken.

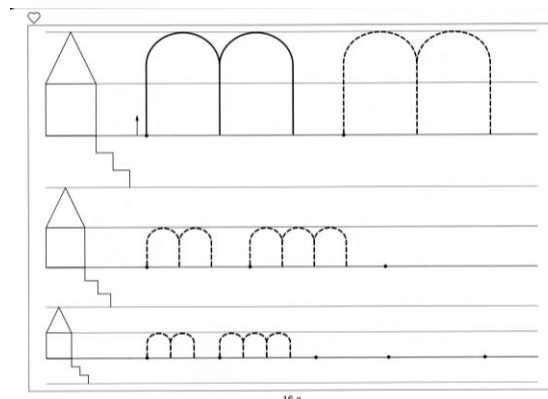
Allereerst het voorbereidend schrijven.

"Vázolólapok az írás előkészítésére".

Auteur: Vincéné Rózsa

Deze scheurblok, met bladen op A4 grootte, bevat oefeningen met alle hierna genoemde schrijfpatronen plus de kleine letters en belangrijke lettercombinaties. Deze patronen en letters worden eerst in grootte van 50 en 40 mm. op een enkelvoudige lijn geoefend, daarna tussen lijnen waarvan de interlinie 25 mm. – 20 mm. en 15 mm. bedraagt.

"Írás-munkafüzet" deel 1

Auteur: Ilona Báder

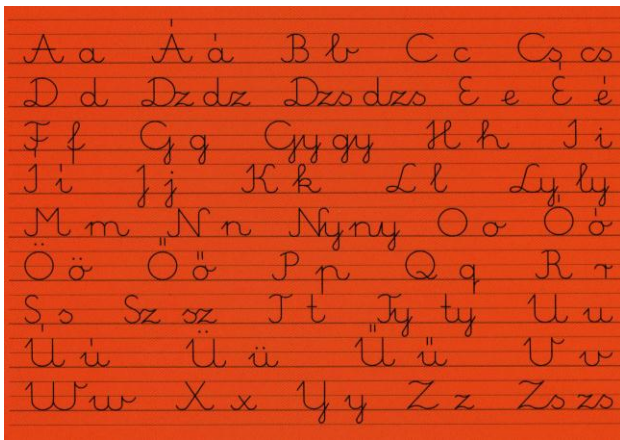
Eerste druk 1998. Achtste druk: 2007

De methode, is al ouder en schijnt al voor het eerst in de jaren zestig van de vorige eeuw gebruikt te zijn. Dit werkboek is bedoeld voor leerlingen uit de eerste klas, groep 3. Het schrift is 20 cm. breed en 28,5 cm. hoog. Het schrift telt 80 pagina's.

Het schrift is rechtopstaand en verbonden. Opvallend zijn de overdadig ronde vormen. De letterkaart ziet er anders uit dan we gewend zijn. Dit komt mede door het feit, dat het Hongaars tot de Finoeegrise talen behoort en niet tot de Indo-Europese talen. Kenmerkend voor de meeste Finoeegrise talen en zeker voor het Hongaars is, dat veel informatie binnen één woord zit opgesloten. Vandaar dat men

spreekt over een agglutinerende taal. Gevolg extra oefeningen in verschillende lettercombinaties. Het Hongaars is altijd met het Latijnse schrift geschreven.

Omdat het alfabet ronde vormen bevat, zijn de schrijfpatronen ook daaraan aangepast.

	Verticale streep		haak
	Horizontale streep		o – vorm
	Schuine streep		open o
	golf		onderlus
	arcade		
	guirlande		

Deze schrijfpatronen worden vaak gedichteerd.

In het schrift is er allereerst aandacht voor het oefenen van deze schrijfpatronen. Allemaal verwerkt in een tekening. Zo is de guirlande een mok, de arcade een poort, de variatie op de guirlande een paraplu, de c – vorm een kattenstaart, de o – vorm een ballon, de golf een vlag, de bovenlus een papegaai, en de onderlus eveneens een op zijn kop hangende papegaai. Opvallend is dat dezelfde tekeningen waarin het patroon verwerkt is, in de voorbereidende oefeningen van meerdere methoden voor komen.

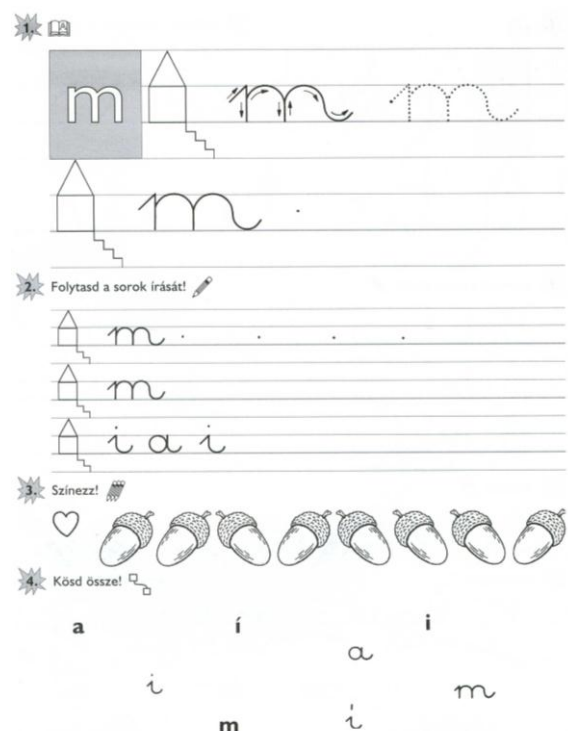
Verder bestaan de voorbereidende oefeningen uit het trekken van lijnen tussen twee gegeven raillijnen en veel oefeningen betreffen de visuele waarneming.

Bij de oefeningen van de kleine letters zijn de pagina's in zowel drie als vier opdrachten verdeeld. De opdrachten drie en vier bestaan uit vrijere, speelse oefeningen.

Door middel van tekens weten de kinderen wat de opdracht inhoudt.

	schrijven		kleur gelijke letters
	tekenen en kleuren		streep door
	maak af		oefenen
	verbinden met		nieuw

Een pagina voorbeeld:

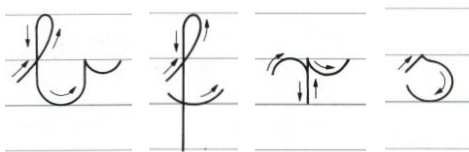

De zoneverdeling verloopt van 12 : 12 : 12 en 6 : 6 : 6 naar 4 : 4 : 4. Een vergelijking van de leesletter en de schrijfletter gaan aan het oefenen van de schrijfletters vooraf. Elke pagina wordt een letter groot in het bovendeele ge oefend, daarna kleiner in het middelste gedeelte. Het derde gedeelte heeft een speelsere inhoud. Bij de kleine letters volgt, na twee soms drie pagina's, een herhaling van de

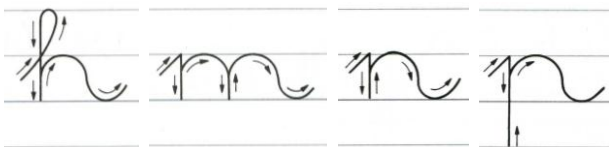
geleerde letters. De volgorde van de letters en lettercombinaties bij het aanleren is als volgt:
 i – a – m – t – e – o – l – u – s – v – k – á – p – c
 – é – r – f – ö – z – h – d – n – g – ü – j – b – sz
 – gy – cs – ny – zs – ty – ly.

In de methode is er geen aandacht voor de q. En ook de letters w en x worden slechts één keer geoefend. De d en de t zijn even groot als de lusletters. Nadat alle letters geoefend zijn, volgen de op de letterkaart aangegeven lettercombinaties.

Opvallend zijn de letters b, f, r en s.

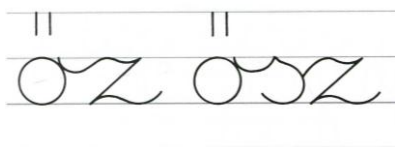

Ofschoon de ophaal in lengte verschilt, mag er van uitgegaan worden dat deze begint in het midden tussen de basis- en romplijn. De a, c, d, g, o, t, z en x hebben geen beginophaal. Van sommige letters valt de richting van de eindneerhaal op, zoals bij:

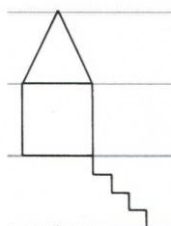

Ook de eindhaal stopt op verschillende hoogten. In ieder geval niet boven het midden van afstand tussen de basis- en romplijn.

Ook trekken sommige verbindingen de aandacht.

Al bij de scheurblok met voorbereidende oefeningen, maar ook bij de vooroefeningen in dit schrift treffen we vanaf pagina 3 het bekende "huisje" aan. Het zou oorspronkelijk afkomstig zijn van Ildikó Meixner's "Speelhuis" (ISBN: 978-963-19-5007-6), dat in 1993 in gedrukte versie verscheen.

In het artikel "Juf, waar moet ik beginnen?" (Praxis-bulletin, december 2000) maakte Else Kooijman bij de indeling van de letterzones ook de vergelijking met een huis.

De in 2007 in ons land verschenen schrijfmethode "Zwart op wit" gebruikt een nagenoeg zelfde huisje om de zoneverdeling tussen bovenlus-, romp- en onderlusletter aan te geven. De methoden "Schrijfhuis", "Schrijven in de basisschool 3" en "Schrijffontein" gebruiken daarvoor i.p.v. een huisje een andere tekening.

Vanaf pagina 65 worden de hoofdletters geoefend. De volgorde lijkt logischer dan bij de kleine letters: U, V, A – O, C, G, - Z, S - P, B, R, T, F, M, N – E – I, K, J, H – L, D – X, IJ, Q, W.

Alle hoofdletters worden met de volgende kleine letter verbonden.

Ook bij de oefeningen van de hoofdletters zijn de pagina's net zoals bij de kleine letters in zowel drie als vier opdrachten verdeeld. De opdrachten drie en vier bestaan ook hier uit vrijere, speelse oefeningen.

Aan het eind van het schrift worden alle letters herhaald.

Harmen Hettinga